

ĐỀ CƯƠNG MÔN HỌC

1. THÔNG TIN CHUNG VỀ MÔN HỌC

1.1 Tên môn học : XÃ HỘI HỌC ĐẠI CƯƠNG

1.2 Mã môn học : SOCI1301

1.3 Trình độ Đại học / Cao đẳng : Đại học

1.4 Ngành / Chuyên ngành : Xã hội học

1.5 Khoa / Ban / Trung tâm phụ trách : Khoa Xã hội học & Công tác xã hội

1.6 Số đơn vị học trình/ Số tín chỉ : 3 TC

1.7 Yêu cầu đối với môn học :

- Điều kiện tiên quyết : Không
- Các yêu cầu khác (nếu có)

1.8 Yêu cầu đối với sinh viên

2. MÔ TẢ MÔN HỌC VÀ MỤC TIÊU

- Mô tả ngắn gọn về vị trí môn học, mối quan hệ với các môn học khác trong chương trình đào tạo: Đây là môn học đầu tiên của ngành Xã hội học. Môn học này cung cấp một số khái niệm cơ bản của XHH. Sinh viên phải học môn này trước khi bắt đầu các môn có tính lý thuyết như LSXHH, Lý thuyết xã hội học đương đại và các môn phương pháp nghiên cứu như PPNCXHH1 &2.

Mục tiêu cần đạt được về kiến thức và kỹ năng sau khi kết thúc môn học:

- Cung cấp những khái niệm căn bản của xã hội học, giới thiệu một số chủ đề, lý thuyết, phương pháp cơ bản của xã hội học.

- Sinh viên nắm vững các khái niệm cơ bản, những luận điểm cơ bản của các lối tiếp cận xã hội học, để có thể vận dụng lý giải một số hiện tượng xã hội ở VN.

3. NỘI DUNG CHI TIẾT MÔN HỌC

- Tên chương, mục, tiểu mục ...
- Mục tiêu

STT	CHƯƠNG	MỤC TIÊU	MỤC, TIỂU MỤC
1	Xã hội học là gì?	Giới thiệu tổng quát quá trình hình thành và phát triển của xã hội học; đặc điểm của nghiên cứu XHH; tổng quan một số lý thuyết	1.1 Quan điểm xã hội học 1.2 Tư tưởng xã hội đến khoa học xã hội: 1.2.1 Sự ra đời và phát triển của xã hội học trước TC I: 1.2.2 Các nhà xã hội học tiên phong: 1.3 Xã hội học đương đại và các lý

		XHH đương đại và các lãnh vực nghiên cứu của XHH.	thuyết của nó 1.3.1 Mô hình lý thuyết tương tác xã hội 1.3.2 Mô hình lý thuyết cơ cấu chức năng 1.3.3 Mô hình lý thuyết mâu thuẫn xã hội 1.4 Các lãnh vực nghiên cứu của xã hội học
2	Tổng quan về các phương pháp và kỹ thuật trong nghiên cứu xã hội học	Giới thiệu tổng quát các bước đi và một số phương pháp và kỹ thuật để thực hiện một nghiên cứu xã hội.	2.1 Các bước đi để thực hiện một cuộc nghiên cứu xã hội học 2.1.1 Xác định đề tài 2.1.2 Nghiên cứu thăm dò và xem lại thư tịch 2.1.3 Xây dựng mô hình phân tích (xây dựng khung lý thuyết) 2.1.4 Thu thập dữ kiện 2.1.5 Phân tích dữ kiện, kiểm chứng giả thiết. 2.2 Một số phương pháp và kỹ thuật thu thập dữ kiện chính yếu trong nghiên cứu xã hội học: 2.2.1 Quan sát 2.2.2 Thí nghiệm 2.2.3 Điều tra xã hội học 2.2.4 Nghiên cứu tư liệu 2.3 Tương quan giữa phương pháp và lý thuyết.
3	Xã hội và văn hoá	Trình bày các thành tố và các lý thuyết giải thích về hai khái niệm cơ bản: xã hội và văn hoá.	3.1 Xã hội 3.1.1 Các loại hình xã hội 3.1.2 Xã hội trong bối cảnh toàn cầu hoá 3.2 Văn hoá 3.2.1. Ý nghĩa của văn hoá: 3.2.1.1 Định nghĩa văn hoá 3.2.1.2 Các bộ phận cấu thành văn hoá: văn hoá vật thể, văn hoá phi vật thể 3.2.1.3 Các thành tố cơ bản cấu tạo của văn hoá: chuẩn mực, giá trị, ngôn ngữ, kỹ thuật... 3.2.2 Thái độ đối với văn hoá: Thái độ vị chủng, thái độ xem văn hoá có tính tương đối. 3.2.3 Các khả năng khi hai nền văn hoá tiếp xúc với nhau: 3.2.3.1 Giao lưu văn hoá 3.2.3.2 Đồng hoá văn hoá

			<p>3.2.3.3 Thích nghi văn hoá</p> <p>3.2.4 Các lý thuyết nghiên cứu và giải thích về văn hoá:</p> <p>3.2.4.1 Lý thuyết sinh thái học văn hoá</p> <p>3.2.4.2 Lý thuyết sinh vật học xã hội</p> <p>3.2.4.3 Lý thuyết chức năng</p> <p>3.2.4.4 Lý thuyết mâu thuẫn xã hội</p> <p>3.2.4.5 Lý thuyết ký hiệu học</p>
4	Quá trình xã hội hoá. Vị trí và vai trò xã hội.	Tìm hiểu nhân cách con người đã hình thành như thế nào và bị chi phối bởi những yếu tố nào.	<p>4.1.1 Một số khái niệm cơ bản: quá trình xã hội hoá, nội tâm hoá, nhân cách</p> <p>4.1.2 Một số lý thuyết giải thích về quá trình xã hội hoá và sự hình thành nhân cách:</p> <p>4.1.2.1 lý thuyết sinh vật học xã hội</p> <p>4.1.2.2 lý thuyết hành vi</p> <p>4.1.2.3 quan điểm phân tâm học của S. Freud</p> <p>4.1.2.4 lý thuyết tương tác biểu tượng của G. H. Mead</p> <p>4.1.2.5 lý thuyết phát triển nhận thức của J. Piaget</p> <p>4.1.2.6 lý thuyết về nhận thức đạo đức của L. Kohlberg</p> <p>4.1.2.7 lý thuyết nhận thức đạo đức theo giới của C. Gilligan</p> <p>4.1.3 Các giai đoạn, môi trường, tác nhân của quá trình xã hội hoá:</p> <p>4.1.3.1 Các giai đoạn của quá trình xã hội hoá</p> <p>4.1.3.2 Các môi trường, tác nhân của quá trình xã hội hoá: gia đình, nhà trường, bạn bè cùng trang lứa, truyền thông đại chúng, môi trường làm việc...</p> <p>4.2. Vị trí và vai trò xã hội</p> <p>4.2.1 một số khái niệm cơ bản: khuôn mẫu hành vi, vị trí và vai trò xã hội</p> <p>4.2.2 một số đặc điểm của vị trí và vai trò xã hội</p> <p>4.2.3 một số lối tiếp cận xã hội học giải thích về vai trò xã hội.</p>
5	Tổ chức xã hội.	Trình bày các loại hình cơ bản của tổ chức xã hội	<p>5.1 Nhóm xã hội</p> <p>5.1.1 Phân loại nhóm</p> <p>5.1.1.1 Các đặc điểm của nhóm sơ</p>

			<p>cấp và thứ cấp</p> <p>5.1.1.2 Các lý thuyết giải thích về nhóm</p> <p>5.1.2 Năng động nhóm</p> <p>5.2 Các loại hình tổ chức có quy mô lớn:</p> <p>5.2.1 Tổ chức chính thức</p> <p>5.2.2 Tổ chức quan liêu</p> <p>5.3 Tổ chức chính thức và quan hệ sơ cấp trong xã hội hiện đại</p>
6	Phân tầng xã hội và di động xã hội.	Trình bày các khái niệm cơ bản: dị biệt xã hội, di động xã hội, phân tầng xã hội và các lý thuyết giải thích về phân tầng xã hội.	<p>6.1 Một số khái niệm:</p> <p>6.1.1 Dị biệt xã hội</p> <p>6.1.2 Phân tầng xã hội: đẳng cấp, giai cấp</p> <p>6.1.3 Di động xã hội: xã hội đóng, xã hội mở</p> <p>6.2 Phân tầng xã hội và vấn đề văn hoá</p> <p>6.3 Phân tầng xã hội và vấn đề quyền lực</p> <p>6.4 Phân tầng xã hội và tư liệu sản xuất</p> <p>6.5 Đặc trưng của di động xã hội trong xã hội hiện đại</p> <p>6.6 Các lý thuyết giải thích về phân tầng xã hội:</p> <p>6.6.1 lý thuyết Mác Lênin</p> <p>6.6.2 quan điểm của M. Weber</p> <p>6.6.3 các lý thuyết chức năng</p> <p>6.6.4 các lý thuyết mâu thuẫn xã hội</p> <p>6.6.5 các lý thuyết tương tác xã hội</p> <p>6.7 Biến chuyển của phân tầng xã hội.</p> <p>6.8 Phân tầng về chủng tộc, giới và tuổi tác</p> <p>6.9: Phân tầng xã hội trong bối cảnh toàn cầu hoá</p>
7	Kiểm soát xã hội và lệch lạc xã hội.	Trình bày các yếu tố cấu thành lệch lạc xã hội và các lý thuyết giải thích các hiện tượng này.	<p>7.1 Một số khái niệm:</p> <p>7.1.1 - Lệch lạc xã hội</p> <p>7.1.2 - Kiểm soát xã hội</p> <p>7.1.3 - Hành vi lệch lạc và hành vi tội phạm</p> <p>7.2. Các chức năng chính yếu của kiểm soát xã hội</p> <p>7.2.1 - cô lập</p> <p>7.2.2 - trừng phạt</p> <p>7.2.3 - can ngăn, răn đe</p>

			<p>7.2.4 - phục hồi</p> <p>7.3. Các lý thuyết giải thích về lệch lạc xã hội</p> <p>7.3.1 lý thuyết sinh vật học xã hội</p> <p>7.3.2 các lối giải thích tâm lý học</p> <p>7.3.3 - các lý thuyết chức năng của É. Durkheim, R. Merton...</p> <p>7.3.4 - các lý thuyết mâu thuẫn xã hội</p> <p>7.3.5 - các lý thuyết tương tác xã hội: lý thuyết gán nhãn...</p>
8	Thiết chế xã hội	Giới thiệu tổng các định chế cơ bản	<p>8.1 Phân tích thiết chế:</p> <p>8.1.1 - Định nghĩa thiết chế xã hội</p> <p>8.1.2 - Một số nét đặc trưng của thiết chế xã hội</p> <p>8.1.3 - Kết cấu, chức năng, quan hệ của thiết chế</p> <p>8.2 Thiết chế trong xã hội hiện đại:</p> <p>8.2.1 - Quá trình phân biệt hoá thiết chế xã hội</p> <p>8.2.2 - Các lý thuyết giải thích về thiết chế xã hội</p> <p>8.2.3 - Biến chuyển của các thiết chế xã hội</p>
9	Hành vi tập thể và phong trào xã hội	Giới thiệu tổng và đưa ra phân loại về hành vi tập thể và phong trào xã hội	<p>9.1: Hành vi tập thể</p> <p>9.1.1 Khái niệm</p> <p>9.1.2 Phân loại</p> <p>9.1.3 Các lý thuyết giải thích</p> <p>9.2: Phong trào xã hội</p> <p>9.2.1 Khái niệm</p> <p>9.2.2 Phân loại</p> <p>9.2.3 Các lý thuyết giải thích</p>
10	Biến chuyển xã hội và quá trình hiện đại hoá	Trình bày các yếu tố của biến chuyển xã hội và giải thích quá trình hiện đại hoá.	<p>10.1 Biến chuyển xã hội:</p> <p>10.1.1 - Định nghĩa</p> <p>10.1.2 - Các yếu tố ảnh hưởng biến chuyển xã hội</p> <p>10.2 Biến chuyển xã hội và quá trình hiện đại hoá:</p> <p>10.2.1 - Một số đặc điểm của quá trình hiện đại hoá</p> <p>10.2.2 - Quan điểm của các nhà xã hội học tiên phong về quá trình hiện đại hoá</p> <p>10.2.3 - Xã hội đại chúng hay xã hội giai cấp?</p> <p>10.3 Một số lý thuyết giải thích về quá trình hiện đại hoá ở các nước</p>

			đang phát triển: 10.3.1 - lý thuyết hiện đại hoá 10.3.2 - lý thuyết lệ thuộc 10.3.3 - lý thuyết dân túy mới 10.3.4 - quan điểm của các nhà môi trường 10.4 Các mô hình về biến chuyển xã hội
--	--	--	---

4. HỌC LIỆU

- Giáo trình môn học: Nguyễn Xuân Nghĩa, Xã hội học, ĐHMở TPHCM, 2007
- Tài liệu tham khảo bắt buộc ghi theo thứ tự ưu tiên (tên tác giả, tên sách, nhà xuất bản, năm xuất bản, nơi có tài liệu này, website, băng hình,...)
  - Tony Bilton và tđk, *Nhập môn xã hội học*, Hà nội, Viện Xã hội học, nxb Khoa học xã hội, 1993, 17-48
  - Phạm Tất Dong, Lê Ngọc Hùng, *Xã hội học*. NXB ĐHQG Hà nội, 1997, 5-44; 43-96.
  - Warren Kidd và tđk, *Những bài giảng về xã hội học*, NXB Thống kê, 2005.
  - John Macionis, *Xã hội học*, Trung tâm dịch thuật [không năm]
  - Trần Hữu Quang, *Xã hội học nhập môn*, TP HCM, Viện Đào tạo mở rộng, 1993, 5/18
  - Richard T. Schaefer, *Xã hội học*. Người dịch Huỳnh Văn Thanh, NXB Thống kê, 2005
- Tài liệu tham khảo ghi theo thứ tự ưu tiên (tên tác giả, nhà xuất bản, năm xuất bản, nơi có tài liệu này, website, băng hình,...)
  - Pamela Abbott & Claire Wallace, *An Introduction to Sociology - Feminist perspectives*, 2nd ed., Routledge, London, 1997.
  - Mavis Hiltunen Biesanz & John Biesanz, *Introduction to Sociology*, 2d Ed., New Jersey, Prentice-Hall, 1973.
  - Tony Bilton và tđk, *Nhập môn xã hội học*, Hà nội, Viện Xã hội học, nxb Khoa học xã hội, 1993.
  - Raymond Boudon, Francois Bourricaud, *Dictionnaire critique de la sociologie*, Paris, PUF, 1982.
  - Đoàn văn Chúc, *Xã hội học văn hóa*, NXB Văn hóa - thông tin, 1997.
  - Charles-Henry Cuin, Francois Gresle, *Histoire de la sociologie*, 2 tomes, Paris, Éd. La Découverte, 1992.

- Émile Durkheim, *Các quy tắc của phương pháp xã hội học*, bản dịch của Nguyễn Gia Lộc, Hà nội, nxb Khoa học Xã hội, 1993.
- Jean-Pierre Durand, Robert Weil, *Sociologie contemporaine*, Vigot, 1989.
- Joseph H. Fichter, *Xã hội học*, bản dịch của Trần Văn Đình, Sài gòn, Hiện đại thư xã, 1973.
- Michèle Giacobbi, Jean-Pierre Roux, *Initiation à la sociologie*, Paris, Hatier, 1990.
- Anthony Giddens, *Sociology*, 3rd ed., Polity Press, 1997.
- David Hulme, ark Turner, *Sociology and development - Theories, policies and practices*, Harvester Wheatsheaf, 1990.
- Gérard Ignasse, Marc-Antoine Génissel, *Introduction à la sociologie*, Ellipses, 1995.
- William Kornblum, *Sociology in a changing World*, New York, Holt, Rinehart & Winston, 1988.
- Hermann Korte, *Nhập môn lịch sử xã hội học*. NXB Thế giới, 1997.
- Lê Ngọc Hùng, *Lịch sử và lý thuyết xã hội học*, NXB KHXH, Hà nội, 2002.
- John J. Macionis, Ken Plummer, *Sociology – a global introduction*, New Jersey, Prentice-Hall Europe, 1997.
- Gordon Marshall, *Dictionary of Sociology*, Oxford Univ. Press, 2d ed., 1998.
- *Một vài vấn đề về xã hội học và nhân loại học*, NXB KHXN, Hà nội, 1996.
- Nguyễn Khắc Viện, *Từ điển xã hội học*, NXB Thế giới, Hà Nội, 1994.
- Nguyễn Xuân Nghĩa, *Phương pháp và kỹ thuật trong nghiên cứu xã hội*. TP HCM, ĐHM-BC, 1995.
- Nguyễn Xuân Nghĩa, *Xã hội học: khái niệm, khuynh hướng, vấn đề*. TP HCM, ĐHM-BC, 1994, 1996, 1998, 1999.
- Phạm Tất Dong, Lê Ngọc Hùng, *Xã hội học*. NXB ĐHQG Hà nội, 1997.
- Raymond Quivy, Luc Van Campenhoudt, *Manuel de recherche en sciences sociales*, Paris , Dunod, 1988.
- Trần Hữu Quang, *Xã hội học nhập môn*, TP HCM, Viện Đào tạo mở rộng, 1993.
- Tương Lai, *Những nghiên cứu xã hội học về cơ cấu xã hội và chính sách xã hội*, NXB KHXH, Hà nội, 1994.
- Tương Lai, *Xã hội học và những vấn đề của sự biến chuyển xã hội*, NXB KHXH, Hà nội, 1997.
- Tương Lai (cb), *Xã hội học - Từ nhiều hướng tiếp cận và những thành tựu bước đầu*, NXB KHXH, Hà nội, 1994.
- Viện Nghiên cứu Xã hội học (Viện Hàn lâm Khoa học Liên Xô), *Những cơ sở nghiên cứu xã hội học*, Mát-xcơ-va, nxb Tiến bộ, 1988.
- Vũ Quang Ha (dịch), *Các lý thuyết xã hội học*, tập 1&2, NXB Đại học Quốc gia Hà nội, 2001

5. TỔ CHỨC GIẢNG DẠY – HỌC TẬP

Lịch trình chung: (Ghi tổng số giờ cho mỗi cột)

CHƯƠNG	HÌNH THỨC TỔ CHỨC DẠY MÔN HỌC					Tổng
	Thuyết trình			Thực hành, thí nghiệm, điền dã,...	Tự học, tự nghiên cứu	
	Lý thuyết	Bài tập	Thảo luận			
Chương 1	5		2			7
Chương 2	4		2			6
Chương 3...	4		2	.....	.....	...6...
Chương 4	4		2			6
Chương 5	2		1			3
Chương 6	4		2			6
Chương 7	4		1			4
Chương 8...	2		1			3
Chương 9	3		1			4
Chương 10	4		1			5
						50

Ghi chú: 1) Sinh viên đọc giáo trình đã soạn

2) Tài liệu bài tập với các câu hỏi ở trang Web:
<http://groups.google.com/group/xa-hoi-hoc/web/nhng-cng-trnh-ca-nguyn-xun-ngha>

6. ĐÁNH GIÁ KẾT QUẢ HỌC TẬP

Quy định thang điểm, số lần đánh giá, hình thức đánh giá và trọng số mỗi lần đánh giá kết quả học tập

Dự lớp	5%
Thảo luận(không tính điểm)	%
Bài làm cá nhân	35 %
Thuyết trình	..... %
Báo cáo	..... %
Thi giữa học kỳ	.....%
Thi cuối học kỳ	60%
Khác	... %

7. DANH SÁCH GIẢNG VIÊN – TRỢ GIẢNG

- Họ và tên: Nguyễn Xuân Nghĩa
- Chức danh, học hàm, học vị: Giảng viên. Tiến sĩ
- Thời gian, địa điểm làm việc; 97 Võ Văn Tần
- Địa chỉ liên hệ: 97 Võ Văn Tần, Q 3, TPHCM
- Điện thoại, email: nguyensexnghia@yahoo.com ĐTDĐ: 0908890504

Ban giám hiệu

Trưởng phòng QLĐT

P. Trưởng khoa

Nguyễn Thành Nhân

Lê Thị Mỹ Hiền